

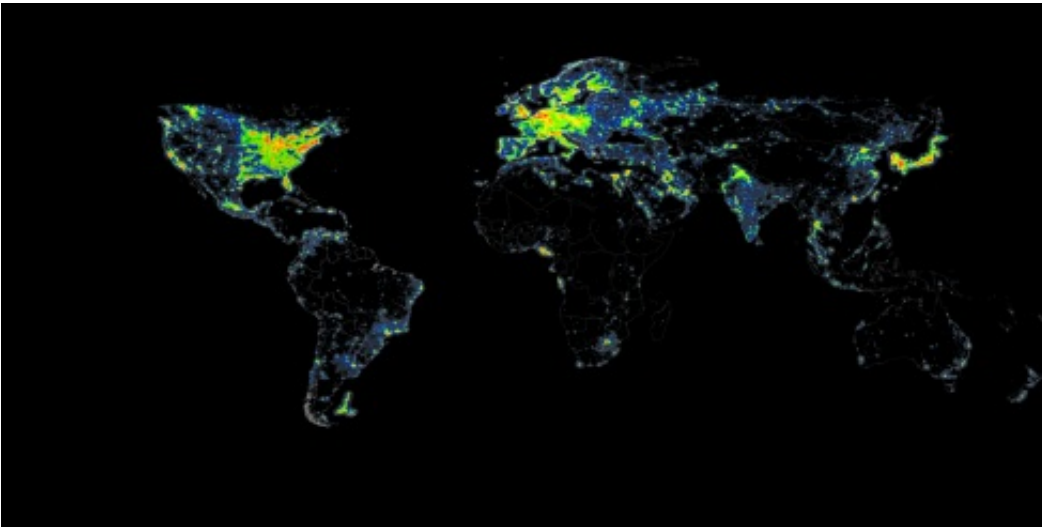
Ali Manço | Işık Kirliliğinin Ölümcül Etkileri

İstanbul'da gökdelen(cık)lerin yeni yeni yükselmeye başladığı 90'lı yıllarda ülkemize gelen bir Hong Kong'lu işadammın demecini hiç unutmuyorum: **“Siz Türkler binalarınızı gece aydınlatmayı bilmiyorsunuz”**. Gerçekten de kentimizin o yıllardaki silueti, Parliament sigarası reklamlarındaki ışıltılı manzaranın yanında pek bir sönüktü. Oysa zaman içinde yazımda kısaca değineceğim nedenlerden ötürü gelişmiş ülkelerde ışıklar yavaş yavaş sönmeye başlarken bizim kentlerimiz daha da parlar oldu.

Istanbul'un modern gece silueti

Bugün artık büyük kentlerde geceleri yıldızları seçebilmek olanaksız. Işığı gereksiz yere gökyüzüne yayan sokak lambaları, işyerlerinin ışıklarını gece açık bırakmak, gösterişli gece aydınlatmaları gibi nedenlerle kentlerin göklerinde oluşan turuncumsu parlama, **“astronomik ışık kirliliği”** olarak adlandırılmakta. Aslında tam anlamıyla yapı sektörünün neden olduğu, en çok görünen ancak en az önemsenen kirlilik türü. **“Diurnal”**, yani gözleri gün ışığına göre kendini ayarlayan insanoğlunun biyolojik saatine olumsuz etkileri araştırmalarca saptanmış olan ışık kirliliğinin diğer canlı türlerine ise çok daha önemli zararları bulunmakta.

Uzaydan görülen dünya üzerindeki yapay aydınlatma

Yapay ışık kurbanlarının başında ışığa yönelmenin yaşam biçimlerinde çok önemli rol oynadığı **göçmen kuşlar** ve **deniz kaplumbağaları** geliyor. Sahillerdeki parlak bina ışıkları, dişi kaplumbağaların yumurtlamak için sahile gelmesini, yavruların ise denize yönelmesini engellemekte. Çok iyi bildiğimiz bir örnek olan **Caretta Carettalar**ın ülkemiz sahillerindeki yapılaşmadan olumsuz etkilenmelerinin asıl nedeni, kanalizasyon veya benzeri atık kirlenmeleri değil, oluşan **yapay aydınlatma**.

Kuşlarda ise durum daha kötü. Ayı ve yıldızları izleyerek yönünü bulan göçmen kuşlar **gece yoğun olarak aydınlatılan**

